

СЕКЦІЯ II. ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ ПОДОЛАННЯ ПЕРЕШКОД ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВАМИ ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИХ ЗАХОДІВ

Ємельянов Олександр Юрійович

д-р. екон. наук, професор,
професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Ефективність діяльності підприємств значною мірою залежить від наявних у них маркетингового [1], збутового [2–4], виробничого [5] та інших видів економічного потенціалу. На окрему увагу заслуговують також потенціал покращення стійкості підприємств [6] та потенціал ресурсозбереження [7–9], реалізація якого відображається у ресурсозберігаючій моделі розвитку [10–13] та у технологічних змінах, що відбуваються [14–17]. Зокрема, суттєвого значення для забезпечення конкурентоспроможності набуває впровадження на підприємствах енергозберігаючих проєктів [18, 19]. Проте, на шляху до цього постають різноманітні перешкоди [20–23], які гальмують енергозберігаючий розвиток підприємств. Можливість їх подолання значною мірою визначається рівнем інноваційної інфраструктури [24, 25]. Водночас, важливу роль у такому подоланні відіграють дієві організаційні механізми.

Розроблення організаційних механізмів подолання перешкод, що виникають на шляху до впровадження на підприємствах заходів з енергозбереження, повинно базуватися на оцінюванні очікуваних фінансово-економічних результатів такого подолання. Зазначені результати можуть відображатися як в економії відповідних видів енергоресурсів, так і у зростанні обсягів виробництва продукції підприємствами завдяки підвищенню їх конкурентоспроможності, яке, своєю чергою, буде зумовлене впровадженням енергозберігаючих заходів.

При цьому можливою є ситуація, за якої подолання певних бар'єрів, що постають при реалізації на підприємствах енергозберігаючих заходів, потребуватиме зовнішньої допомоги. Суб'єктами надання такої допомоги, зокрема, можуть виступати: 1) суб'єкти інвестиційно-інноваційної інфраструктури, зокрема ті з них, які здійснюють інформаційне забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств, обслуговують процес трансферу технологій, надають послуги із забезпечення професійного розвитку персоналу підприємств, зокрема щодо формування компетенцій з питань розроблення та реалізації енергозберігаючих програм та проєктів; 2) банки та інші фінансово-кредитні установи, які можуть надати фінансові ресурси підприємствам; 3) органи державної влади та місцевого самоврядування, що можуть надавати інформаційну, методологічну та фінансову

підтримку тим підприємствам, які прагнутимуть здолати перешкоди при реалізації ними енергозберігаючих проєктів.

З урахуванням викладеного вище, під організаційним механізмом подолання перешкод, що виникають на шляху до впровадження на підприємствах заходів з енергозбереження, варто розуміти синхронізовану сукупність дій учасників процесу такого подолання та взаємозв'язків між ними. При цьому такими учасниками виступатимуть підприємства, які прагнуть подолати бар'єри при реалізації енергозберігаючих заходів, та суб'єкти, які надаватимуть допомогу у такому подоланні.

Процес обґрунтування організаційних механізмів подолання перешкод, що виникають на шляху до впровадження на підприємстві заходів з енергозбереження, повинен містити такі основні етапи: 1) оцінювання рівня зазначених перешкод; 2) прогнозування очікуваної величини фінансово-економічних результатів, які підприємство отримає завдяки подоланню відповідних перешкод; 3) визначення інструментів подолання перешкод (до основних таких інструментів варто віднести покращення компетенцій працівників у питаннях управління енергозбереженням, збільшення обсягів ресурсів, які беруть участь у розробленні та впровадженні енергозберігаючих проєктів, підвищення якості цих ресурсів тощо) за кожним етапом процесу розроблення та реалізації проєктів; 4) визначення величин поточних та інвестиційних витрат, які потрібно буде понести підприємству у реалізацію даних інструментів; 5) визначення співвідношень між очікуваним приростом чистого прибутку підприємства та величиною інвестиційних витрат у реалізацію інструментів подолання перешкод; 6) ранжування цих інструментів у порядку спадання обчислених на попередньому етапі співвідношень; 7) визначення мінімально припустимого значення між очікуваним приростом чистого прибутку підприємства та величиною інвестиційних витрат; 8) встановлення загального ліміту інвестиційних витрат підприємства; 9) формування остаточного переліку інструментів подолання перешкод з урахування прогнозованої прибутковості інвестицій у їх реалізацію та обмежень на сумарний обсяг інвестиційних витрат. Дотримуючись цієї послідовності дій, підприємства зможуть обрати найкращі способи подолання бар'єрів, які постають при розробленні та реалізації енергозберігаючих проєктів.

Список використаних джерел:

1. Мороз, Л. А. & Лебідь, Т. В. (2009). Стратегічний аналіз маркетингового потенціалу підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Логістика»*, (649), 214–219.
2. Висоцький, А. Л. (2014). Сутність та особливості збутового потенціалу як складової частини сукупного економічного потенціалу підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*, (24.8), 225–233.
3. Ємельянов, О. Ю., Висоцький, А. Л. & Петрушка, Т. О. (2016). Моделювання процесу ціноутворення на машинобудівну продукцію. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми економіки та управління»*, (847), 81–87.
4. Ємельянов О. Ю., Висоцький, А. Л. & Петрушка, Т. О. (2016). Діагностування достатності обсягів збутової діяльності промислових підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*, (26.6), 102–108.
5. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Висоцький, А. Л. (2013). Діагностика ресурсного забезпечення як чинника формування виробничо-збутового потенціалу підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*, (23.4), 128–135.
6. Yemelyanov, O., Petrushka, T., Lesyk, L., Havryliak, A., Yanevych, N., Kurylo, O., Bodakovskyy, V., Skoropad, I., Danylovych, T. & Petrushka, K. (2023). Assessing the Sustainability of the Consumption of Agricultural Products with Regard to a Possible Reduction in Its Imports: The Case of Countries That Import Corn and Wheat. *Sustainability*, (15), 9761.

7. Баландіна, І. С. (2011). Принципи формування потенціалу ресурсозбереження на підприємствах у сучасних умовах. *Бізнес Інформ*, (11), 141–143.
8. Бурда, В. Є. (2013). Потенціал енергозбереження та напрями використання альтернативних джерел енергії у промисловості. *Економічний часопис – XXI*, (1-2), 45–48.
9. Іваненко, О. В. (2013). Формування потенціалу ресурсозбереження соціально-економічних систем. *Економіка. Фінанси. Право*, (8), 7–10.
10. Некрасова, Л. А. & Хрістова, А. В. (2017). Формування ресурсозберігаючої моделі розвитку підприємства. *Економіка: реалії часу*, (2 (30)), 79–84.
11. Андрусів, У. Я. & Мазур, І. М. (2017). Комплексний підхід до забезпечення раціонального використання енергетичних ресурсів. *Бізнес Інформ*, (1), 44–49.
12. Сотник, І. М. (2010). Економічне стимулювання ресурсозбереження у контексті сталого розвитку України. *Економіст*, (12), 72–75.
13. Emelyanov, O., Petrushka, T., Lesyk, L. & Hryshko, V. (2014) The Impact of the Technological Development Level of Ukrainian Enterprises on the Competitiveness of Their Products. *International Journal of Business, Humanities and Technology*, (4), 129–135.
14. Caliskan, H. K. (2015). Technological change and economic growth. *Procedia Soc. Behav. Sci.*, (195), 649–654.
15. Piva, M. & Vivarelli, M. (2018). Technological change and employment: is Europe ready for the challenge. *Eurasian Bus. Rev.*, (8(1)), 13–32.
16. Sredojecic, D., Cvetanovic, S. & Boskovic, G. (2016). Technological changes in economic growth theory: neoclassical, endogenous, and evolutionary-institutional approach. *Economic Themes*, (54(2)), 177–194.
17. Козик, В. В., Ємельянов, О. Ю. & Петрушка, Т. О. (2014). Інвестиційно-інноваційний механізм забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств. *Проблеми економіки*, (1), 52–58.
18. Дашко, І. М., Ємельянов, О. Ю. & Крет, І. З. (2009). Методичні засади оцінювання ефективності та доцільності реалізації інвестиційних проектів з урахуванням фактору ризику. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Проблеми економіки та управління*, (640), 63–69.
19. Концеба, С. М. & Непочатенко, О. О. (2007). Енергозберігаючі технології в Україні: економічний ефект та перспективи впровадження. *Збірник наукових праць УНУС*, (63), 1–5.
20. Chai, K. H. & Yeo, C. (2012). Overcoming energy efficiency barriers through systems approach – A conceptual framework. *Energy Policy*, (46), 460–472.
21. Kangas, H. L., Lazarevic, D. & Kivimaa, P. (2018). Technical skills, disinterest and non-functional regulation: Barriers to building energy efficiency in Finland viewed by energy service companies. *Energy Policy*, (114), 63–76.
22. Kostka, G., Moslener, U. & Andreas, J. (2013). Barriers to increasing energy efficiency: Evidence from small-and medium-sized enterprises in China. *Journal of Cleaner Production*, (57), 59–68.
23. Ємельянов, О. Ю. (2020). Оцінювання рівня ризикованості господарської діяльності підприємств агропромислового комплексу. *Агросвіт*, (19–20), 3–9.
24. Борисов, І. В. (2022). Перспективи розвитку інноваційної інфраструктури країни в умовах Індустрії 4.0. *Право та інновації*, (3(39)), 23–29.
25. Власенко, Т. А. (2020). Напрями розвитку інноваційної інфраструктури суб'єктів аграрного бізнесу. *Український журнал прикладної економіки*, (5(2)), 303–310.